

Л. С. Калашник, Інститут Вищої освіти Національної Академії педагогічних наук України

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО ПІКЛУВАННЯ ПРО ДІТЕЙ-СИРИТ В КНР

Калашник Л. С.

Соціальне партнерство в системі державного піклування про дітей-сиріт в КНР

Статтю присвячено питанням взаємодії органів державного управління, місцевого самоврядування, неурядових та урядових громадських організацій КНР та інш. щодо питань соціального піклування про дітей-сиріт. Виступаючи в якості соціальних партнерів, усі складові зазначеного процесу складають систему органів державного піклування про дітей-сиріт. Сьогодні влада спрямовує зусилля органів місцевого самоврядування та територіальних громад на усунення соціальної упередженості щодо дітей-сиріт завдяки постійно діючим теле- та радіопрограмам на місцевих каналах, що висвітлюють досягнення дітей-сиріт та дітей, які виростили в прийомних сім'ях, та є вихідцями з конкретної місцевості в організації прибуткового бізнесу, обійманні високих посад, отриманні наукових та мистецьких нагород та ступенів тощо. Наявність „надструктури” – Департаменту у справах неповнолітніх Міністерства Цивільних справ КНР – гарантує чіткість виконання своїх обов'язків кожною зі складових системи, недопущення розбазарювання та нецільового використання коштів, дублювання та делегування функцій.

Ключові слова: система соціального піклування, діти-сироти, соціальне партнерство.

Калашник Л. С.

Социальное партнерство в системе государственного попечения о детях-сиротах в КНР

Статья посвящена вопросам взаимодействия органов государственного управления, местного самоуправления, неправительственных и правительственных общественных организаций КНР и др. в вопросах социальной заботы о детях-сиротах. Сегодня власть направляет усилия органов местного самоуправления и территориальных общин на устранение социальной предвзятости в отношении детей-сирот благодаря постоянно действующим теле- и радиопрограммам на местных каналах, которые освещают достижения детей-сирот и детей, выросших в приемных семьях, и являются выходцами из конкретной местности в организации прибыльного бизнеса, занятии высоких

должностей, получении научных и художественных наград и степеней и т. д.. Выступая в качестве социальных партнеров все составляющие указанного процесса составляют систему органов государственного попечительства о детях-сиротах. Наличие „надструктуры” – Департамента по делам несовершеннолетних Министерства Гражданских дел КНР – гарантирует четкость выполнения своих обязанностей каждой из составляющих системы, недопущение разбазаривания и нецелевого использования средств, дублирования и делегирования функций.

Ключевые слова: система социальной опеки, дети-сироты, социальное партнерство.

Сирітство як соціальне явище існує стільки ж, скільки існує людство, і є невід’ємним елементом цивілізації. Останніми роками в Україні загострилася проблема сирітства, що пов’язано з ростом числа дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків, у зв’язку з падінням соціального престижу сім’ї, її матеріальними й житловими труднощами, збільшенням позашлюбної народжуваності, зниженням стабільності шлюбу; а також зміною соціального складу сирітства, збільшенням серед сиріт дітей зі складними, комплексними видами відхилень, різними формами затримки психічного розвитку, із труднощами в навчанні, поведженні (схильністю до бродяжництва, тютюнопаління, асоціального поведження тощо) [4, с. 4]. Існуюча в Україні система піклування про дітей-сиріт являє собою систему державного утримання сиріт, їхньої сепарації від суспільства, що призводить до соціальної депривації й госпіталізму. Ця система підтримує інститут сирітства, але не сприяє його попередженню й ліквідації. Незважаючи на зусилля з розвитку пріоритетних форм влаштування дітей-сиріт у сім’ї (під опіку, піклування, на всиновлення в прийомні й патронатні родини), що вживаються з боку держави та громадських організацій, відзначається збільшення числа вихованців дитячих будинків і шкіл-інтернатів.

Керівництво країни приділяє щільну увагу питанням, пов’язаним з функціонуванням державної системи соціального піклування про дітей-сиріт, але самотужки держава як соціальний інститут не в змозі вирішити означену проблему. Система державного піклування по цю групу населення має стати

частиною системи соціального піклування, де держава, певні її складові, пересічні громадяни у особі місцевої громади тощо мають стати рівноправними партнерами у вирішенні проблеми як біологічного, так і соціального сирітства в країні.

Китайська педагогіка класичної доби не приділяла уваги питанням організації роботи з дітьми-сиротами, оскільки сама наявність дітей-сиріт відносилася не до площини педагогічних чи соціальних пошуків, а до етики. Вважалося неетичним та ганебним для чиновника мати на ввіреній йому за посадовими обов'язками території дітей, про яких ніхто не піклується. Це могло зруйнувати його кар'єру, оскільки вважалося завданням шкоди власності імператора (за класичним китайським устроєм, кожний китаєць – у даному випадку – дитина – є власністю імператора). Тому суто педагогічних робіт з означеної тематики доби Класичного Китаю не існує.

Щодо сучасного стану розробки питання, то китайська наукова думка не підтримує положення, що діти-сироти – це окрема категорія дітей. Вважається, що для недопущення прояву комплексу неповноцінності в таких дітях їх слід виховувати тими ж самими методами та засобами, як і решту дітей. Єдине, що активно прищеплюється цим дітям, це положення про те, що батько і мати для них – Китай, народ та Уряд країни. Дане положення висвітлюється в роботах Го Цицзя, Ван Яоміна, Мей Сінліна, Лі Долі, Юй Бінь тощо. Вони є подовжувачами педагогічної традиції КНР, яка була запозичена з СРСР та спирається на досвід організації виховних закладів такого типу А. С. Макаренка, Ліги Порятунку дітей ім. Короленко, Іванівського інтердому (РФ).

Питання організації роботи дитячих будинків, взаємодія органів влади та установ для дітей-сиріт в КНР є предметом дослідження таких китайських науковців та практиків, Лі Цзєгао, Пі Айчін, Оуян Пінмей, Пи Можень, Го Ліцзюнь тощо. Основна увага в їх роботах приділяється питанням розширення повноважень та обов'язків органів місцевого самоврядування та залученню іноземного досвіду організації освітньо-виробничого процесу в сиротинцях.

Окрему групу досліджень складають роботи фахівців, що внаслідок політичних переслідувань з боку китайського уряду виїхали до Європи та, більшим чином, Тайваню та США. Їх праці спрямовані на активізацію психологічної роботи з дітьми-сиротами, визнання їх не тільки соціально, але і педагогічно, і психологічно окремою категорією молодого населення країни. До цієї плеяди можна віднести Ван Ніна, Лю Сяояня, Чжан Цан, Лі Луїн тощо. Нажаль система соціального та державного піклування про дітей-сиріт в КНР ще не стала об'єктом уваги українських дослідників.

Завданням даної статті є репрезентувати широкому загалу вітчизняних науковців відомості щодо функціонування системи соціального піклування в сучасній КНР.

Сучасна система роботи з дітьми-сиротами в КНР спрямована на максимальне інтегрування дітей-сиріт в суспільство на правах рівних можливостей, усунення наслідків сирітства (велика кількість сиріт, які утримуються коштом держави) зведення цього явища до мінімуму у кількісному показнику у майбутньому. Протягом часу китайці виопрацювали власну систему соціальних відносин в галузі піклування про дітей-сиріт, які складають сьогодні систему державного піклування про означену групу населення. На наш погляд термін „державне піклування” більше підходить для характеристики заходів щодо соціальної роботи з дітьми-сиротами, ніж традиційний „соціальне піклування / опіка”, оскільки саме держава в особі Міністерства цивільних справ КНР є, з одного боку, замовником соціальних послуг від своїх партнерів, а з іншого – курує означеним процесом, визначаючи місце кожного з партнерів, форми роботи, винагороду від держави (як матеріальну, так і у вигляді певних пільг) тощо.

Основним органом державної влади, у веденні якого знаходяться дитячі будинки і установи інтернатного типу для дітей-сиріт (дитячі села, інтернати для дітей з особливими потребами, державні дитячі будинки) є Міністерство цивільних справ КНР (Міністерство цивільного адміністрування), яке відноситься до Державної Ради КНР. У структурі Міністерства діє Постійний

комітет з питань особливих категорій населення з Департаментом у справах неповнолітніх, який, зокрема, опікується питаннями, що пов'язані з організацією системи державного піклування про дітей-сиріт. Департаменти у справах неповнолітніх є в системі Загальнонаціональних Зборів Народних Представників усіх без винятку адміністративних одиниць КНР будь-якого рівня і в їх діяльності прослідковується чітка вертикаль.

Усі державні заклади для дітей-сиріт фінансуються виключно з державного бюджету країни, який виділяє кошти через профільний департамент Міністерства цивільних справ, а той розподіляє гроші на більш низькі рівні. Місцеві бюджети не зобов'язані оказувати фінансову допомогу дитячим закладам, які знаходяться на їх території, але у форс-мажорних обставинах (природні катаклізми) повинні власним коштом відновити інфраструктуру та будівлі сиротинців, а гроші за виконані роботи їм повертає Міністерство цивільних справ з бюджету наступного року. Також фінансова та будь-яка інша допомога (будівництво, купівля обладнання тощо) може бути здійснена з місцевого бюджету за згодою сторін та погодженням з Департаментом у справах неповнолітніх відповідного адміністративного рівня та затвердженою на засіданні Народного уряду адміністративної одиниці (в такому разі гроші у місцевий бюджет не повертаються. Це сприяє залученню до провінції / уїзду / волості інвестиційних програм з боку держави) [7, с. 98].

Небюджетні та неурядові організації, приватний капітал, міжнародні та іноземні фонди також можуть оказувати допомогу дитячим закладам в КНР. Гроші можуть бути перераховані на спеціальний рахунок Комітету у справах неповнолітніх КНР (з 2005 р. – рівня провінції) задля недопущення дисбалансу у матеріальному забезпеченні дитячих будинків в країні. Виняток складає лише допомога обладнанням для сільськогосподарських комун та професійних майстерень у дитячих будинках, але це проводиться лише у рамках контрактів на виробництво певних товарів силами вихованців між Департаментом та організаціями, фірмами тощо.

Починаючи з вересня 2010 р., коли було внесено поправки до внутрішніх законодавчих актів щодо фінансування установ для дітей, інвалідів та старих, іноземні корпорації та державні підприємства отримали змогу надавати адресну допомогу конкретним закладам, але це можливо лише за умов пояснення, чому допомога надається конкретному закладу чи установі. Наприклад, керівництво Японії направило кошти на модернізацію дитячого будинку в м. Фушунь (Північний Китай). Допомогу було оформлено як сплату за збитки внаслідок вивезення з цієї території в Японію корисних копалин в роки японської окупації (1937 – 1945) [8, с. 250 – 251].

Міністерство цивільних справ КНР має багато соціальних партнерів, діяльність яких також спрямована на надання соціальних послуг населенню, зокрема і щодо соціальної роботи з дітьми-сиротами. Схематично взаємодія складових системи державного піклування про дітей-сиріт в КНР можна представити наступним чином (рис. 1):

Рис. 1 Взаємодія складових системи державного піклування про дітей-сиріт в КНР

Громадські організації – важлива складова частина політичного життя сучасного Китаю. У країні налічується близько 2000 громадських організацій, з них 200 перебуває в системі адміністративних або ділових структур, що асигнуються за рахунок держбюджету. За ступенем впливу особливе місце

займають Загальнокитайська федерація профспілок, Комсомол і Загальнокитайська федерація жінок. Найбільш активну участь у справі державного піклування про дітей-сиріт беруть:

- **Загальнокитайська федерація профспілок** – вищий керівний орган місцевих профспілкових організацій і профспілок промислових підприємств. Федерація була створена 1 травня 1925 р. Щорічно ЗФП виділяє гроші на утримання підшефних дитячих будинків, займається працевлаштуванням випускників державних дитячих будинків і вихованців дитячих містечок на державні підприємства КНР, а також проводить відповідну роботу з приватними підприємцями з приводу дотримання квот на працевлаштування дітей-сиріт.

- **Китайська федерація інвалідів** – була заснована в листопаді 1983 р. Федерація охороняє загальні інтереси інвалідів (також дітей-інвалідів), їх законні права, згуртовує своїх членів, проводить з ними освітню роботу. Є офіційним патроном спеціалізованих шкіл для дітей-інвалідів, де також вчать і мешкають діти-сироти, що мають інвалідність;

- **Китайське товариство Червоного Хреста** – утворилося в 1904 р. як суспільство для охорони життя і здоров'я людей. Товариство діє у дусі гуманізму, стимулює справу миру і прогресу. Контролює і координує дії представництв і організацій на місцях щодо питань розподілу медичної та гуманітарної допомоги серед дитячих будинків недержавної форми організації; сприяє організації лікування китайських дітей за кордоном і усиновлення китайських дітей іноземними громадянами;

- **Загальнокитайський благодійний фонд допомоги дітям та підліткам** – надає допомогу дітям та підліткам, які опинилися в складних життєвих обставинах. Допомагає в організації дитячих будинків та інтернатів недержавної форми власності для підвищення рівня освіченості молоді Китаю;

- **Китайський фонд молодіжного розвитку** – стимулює подальше навчання випускників державних інтернатів і дитячих будинків у вищих навчальних закладах країни, їх подальше працевлаштування;

- **Фонд Сун Цінлін** - є фондом, почесним головою якого була Сун Цінлін (китайський політичний діяч, дружина Сунь Ятсена). Фонд був заснований 29 травня 1982 р. Завданням фонду є розвиток справи освіти, наукового дослідження та благодійної турботи про китайських дітей, турбота про здоровий розвиток дітей в країні [3, с. 119 – 124];

- **Китайське суспільство дружби із закордоном** – було засновано 3 травня 1954 року. Товариство є неформальною організацією; його завданням є розвиток взаєморозуміння і дружби китайського народу з народами країн світу, стимулювання економічних, соціальних, культурних, науково-технічних і освітніх обмінів і співпраці. КСДЗ є основною сполучною ланкою між іноземними та міжнародними організаціями, які бажають отримати акредитацію в КНР, і керівництвом країни [2, с. 19].

У великих містах Китаю діють різні благодійні навчальні центри, що були організовані іноземцями. Їх метою є фінансово і освітньо підтримати китайських дітей. В основному, такі центри організуються, благодійними та громадськими організаціями, які пройшли акредитацію в Китайському міністерстві Юстиції і не мають у своєму статуті положень про національну спрямованості діяльності на території КНР (підтримка представників однієї з малих національностей, сепаратистські положення і т. д.). Діяльність таких організацій також спрямована на полегшення процедури усиновлення китайських сиріт іноземними громадянами та організацію мінімального побуту дітей, які не мають право на державне утримання в дитячих будинках (як правило, це безпритульники).

Наприклад, Навчальний Центр міста Пекін, організований громадською релігійною організацією „Християнський Будинок” і знаходиться під патронатом Всесвітньої Організації Сприяння Сиротам (World Orphan’s Organization), взяв на утримання 76 дітей, які офіційно мають батьків, але у зв'язку з важкими фінансовими і емоційними умовами в родині, вимушені виживати самотійно. Діяльність Центру спрямована „на забезпечення фізичної, духовної, емоційної і психологічної допомоги дітям, які опинилися в

складних життєвих умовах” [6, с. 20 – 21]. Більшість дітей потрапили в Центр завдяки активності його організаторів, а потім було оформлено дозвіл на перебування дітей у Центрі з боку батьків.

Здебільшого допомога іноземних громадян і громадських організацій зводиться до адресної благодійної допомоги китайським дитячим будинкам і притулком недержавної форми власності, організованим місцевими громадами. Серед найбільш активних іноземних та міжнародних громадських організацій, які працюють сьогодні в КНР з дітьми-сиротами та дітьми, що опинилися у важкій життєвій ситуації, можна назвати Міжнародний червоний хрест, християнську організацію „Beyond Outreach Foundation” (їх діяльність присвячена адресній допомозі дітям, які зазнали насильства), World Orphan’s Organization, благодійну організацію „All God’s International Children” (їхній новий проект „Формула” спрямований на збір коштів серед іноземних меценатів на організацію відповідного харчування для дітей-інвалідів та недоношених дітей-сиріт, які утримуються в державних дитячих будинках КНР), AGCI (італійська асоціація промисловців, яка виділяє гроші на покупку меблів і предметів першої необхідності для малозабезпечених сімей з дітьми в південних провінціях КНР задля профілактики випадків відмов від дітей) [1, с. 17].

За кількістю переданих іноземцям дітей, КНР на першому місці в світі. Нещодавно КНР, втім, посилила вимоги до потенційним батьків, які приїжджають з-за кордону. Занадто товсті, схильні до депресії й неодружені іноземці відтепер не зможуть бути прийомними батьками для китайських дітей. Крім того, щоб отримати право на усиновлення, сімейна пара усиновителів повинна прожити в шлюбі не менше двох років, в тому випадку, якщо для одного з подружжя це повторний шлюб, то термін збільшується до 5 років. Вік усиновлювачів, за новими правилами, повинен становити від 30 до 50 років. У сім’ї має бути не більше чотирьох власних дітей (найменший має бути старшим, ніж 2 роки). Родина має мати власне житло, а також іншої приватної власності на суму не меншу, ніж 80 тисяч доларів США. Річний прибуток на

кожного члена родини, неповнолітніх дітей, враховуючи ту дитину, що буде всиновлена, має складати мінімально 10 тисяч доларів США. Закордонні пари повинні бути психічно й фізично здорові, бути стійкими в шлюбі, не мати судимості [8, с. 253]. При оформленні прийомних дітей сім'я повинна внести як добровільне пожертвування до фонду дитячого будинку, з якого усиновлюється дитина, суму в 3 тис. доларів США. Термін очікування в черзі – в середньому 10 місяців. Нововведення (також і бюрократичного характеру) уповільнюють процес усиновлення китайських дітей-сиріт іноземцями: якщо в 2005 р. тільки в американські сім'ї вирушило 8 000 китайських прийомних дітей, в 2009 цей показник склав 6 300 [9, с. 314].

Китайська держава постійно нагадує іноземним батькам, що їхні діти – китайці. Іноземним прийомним татам і мамам пропонують вступати до Асоціації прийомних батьків китайських дітей, філії якої діють при амбасадах КНР, з тим щоб прищеплювати дітям зачатки китайської культури, мови. В останні 3 роки Китайське керівництво виділяє гроші на відвідування Китаю родинами, які всиновили китайських дітей у попередні роки (1 дитина + 1 дорослий). Їм надаються пільгові квитки на авіа переліт, організовується культурна програма та програма подорожей. Посольства КНР у різних країнах зобов'язані слідкувати за тим, щоб всиновлені з КНР діти відвідували курси китайської мови при консульських пунктах та філіях Інституту Конфуція, приймали участь у святкуваннях та культурних заходах, що їх проводить Амбасада [1, с. 16]. На сьогодні, завдяки підвищенню рівня життя в країні, державна політика КНР спрямована на національне усиновлення. Парам, які подають заявку на дозвіл народження другої дитини, офіційно пропонується усиновити сироту за власним вибором.

Згідно чинного законодавства, в КНР встановлення опіки над дитиною з боку територіальної громади чи виробничого об'єднання дозволяється в тих випадках, коли справа стосується сільських районів, родина має власне житлове помешкання (приватне) та дитина досягла вже 14-річного віку. В такому разі до повноріччя дитині встановлюється фіксована пенсія від держави (зараз вона

складає 600 юаней – майже \$100 на місяць), а також всі комунальні витрати дитини перекладаються на місцеву громаду чи виробниче об'єднання [7, с. 98].

Також місцева громада має право самостійно піклуватися про дітей-сиріт та соціальних сиріт з числа членів громади за рахунок відкриття дитячого будинку чи інтернату. Як правило, такі дитячі будинки та інтернати відкриваються за ініціативою місцевої громади (органів самоврядування) в сільських слаборозвинених і економічно відсталих районах, серед поселень національних меншин, а також там, де ускладнена комунікація з великими та середніми містами. Сільська громада може прийняти рішення про створення інтернату для дітей з віддалених районів, неповних сімей (родини з одним з батьків) і тих сімей, які перебувають у тяжкому економічному становищі. Такого виду інтернати знаходяться повністю на фінансовому забезпеченні громади чи існують за рахунок пожертвувань, діти для вступу в інтернат рекомендуються місцевою громадою. Китайський уряд вітає створення подібних шкіл – інтернатів з ряду причин:

- дані форми навчальних закладів дозволяють вести облік населення в важкодоступних районах країни;
- не надаючи можливості випускникам подібних шкіл отримати диплом про освіту державного зразка (що робить неможливим для учнів подібних шкіл отримати подальшу освіту), подібні школи та інтернати дозволяють фактично підвищувати рівень грамотності населення КНР, викорінювати безграмотність і давати хоча б початкову освіту більшій кількості населення;
- дана форма навчання вважається прогресивною для збереження місцевих мов, укладу життя, народних ремесел представників малих національностей при тому, що вони отримують базові поняття і ідеологічні принципи життя в КНР [5, с. 13 – 14].

Територіальні громади, які згодом перетворилися на органи місцевого самоврядування, в Китаї мають глибоке історичне коріння та традиційно були досить впливовими. Держава в усі часи використовувала їх на свою користь як

органи контролю на місцях. Сьогодні влада спрямовує зусилля органів місцевого самоврядування та територіальних громад на усунення соціальної упередженості щодо дітей-сиріт завдяки постійно діючим теле- та радіопрограмам на місцевих каналах, що висвітлюють досягнення дітей-сиріт та дітей, які виростили в прийомних сім'ях, та є вихідцями з конкретної місцевості в організації прибуткового бізнесу, обійманні високих посад, отриманні наукових та мистецьких нагород та ступенів тощо. Також територіальні громади сприяють організації зустрічей з такими людьми у навчальних закладах молодшого та середнього рівнів, обов'язковим спільним культурним заходам для „сімейних” та „інтернатських” дітей та батьків.

Інший напрям роботи територіальної громади – пропаганда ідеї національного усиновлення. Маючи безпосередній вплив на місцеві мас-медіа, територіальні громади (на замовлення державних структур та за власною ініціативою) проводять серію передач, в яких увага приділяється питанням національного всиновлення і акцент робиться на важливості цього процесу для батьків-усиновлювачів та держави у цілому. Також, завдяки своєму доступу до місцевого мас-медіа, територіальна громада висвітлює як крайній негатив усі випадки розусиновлення на своїй території (які є вкрай рідкими внаслідок практично неможливості цього процесу згідно з чинним законодавством). Мас-медіа в даному випадку використовується як захід громадського осуду.

Зазначені організації та відомства, працюючи у щільній взаємодії, складають в КНР систему органів соціального піклування про дітей-сиріт. Наявність „надструктури” – Департаменту у справах неповнолітніх Міністерства Цивільних справ КНР – гарантує чіткість виконання своїх обов'язків кожною зі складових системи, недопущення розбазарювання та нецільового використання коштів, дублювання та делегування функцій.

Література

1. **Ванг Г.** Діяльність іноземних неурядових організацій в якості посередників / Гуеймінг Ванг // Промисловість, освіта, технології в КНР. – № 1. – 2006. – С. 15 – 19.
2. **Дай Ч.** Китайські неурядові громадські організації / Чангчiao Дай // Місцеве самоврядування в КНР. – № 4. – 2012. – С. 17 – 31.
3. **Лін Б.** Розвиток громадських організацій Китаю / Байфенг Лін // Вісник Уханьського університету. – № 632. – 2005. – С. 118 – 127.
4. Медико-психологічні та соціальні проблеми дітей-сиріт / [Під ред. М. М. Коренєва, І. С. Лебець, Р. О. Моїсеєнко]. – К.: Видавництво КМУ, 2003. – 239 с.
5. **Сіє Х.** Щодо питань легітимності діяльності неурядових організацій в Китаї / Хайдинг Сіє // Правові дослідження КНР. – № 2. – 2004. – С. 11 – 17.
6. **Сун Чж.** Діяльність громадських організацій: досвід Пекіна / Чжисіанг Сун // Соціологічні дослідження в КНР. – № 1. – 2004. – С. 18 – 25.
7. **Чен Чж.** Розширення спектру соціальних послуг народних урядів / Чженмінг Чен, Чжикуей Лю, Вейвей Ху // Академічний журнал Південно-східного університету. – № 4. – 2005. – С. 96 – 102.
8. **Yoxall J. W.** Disparities among the Orphans of China // Southeast Review of Asian Studies - 2007. – Volume 29. – p. 248 – 254.
9. **Zhong J.** Older children in Chinese orphanages // Social Work – 2010 – # 156 – p. 301 – 318.

Kalashnyk L. S.

Social partnership in public guardianship of orphans in China

The article alights the questions of state bodies', local authorities', non-governmental and governmental public organizations' and others' interaction as to social care for orphans in China. State at all times use them as organs of local control. Local community nowadays are the main promoters of the national adoption ideas. Having a direct impact on the local media, communities (ordered by state structures and on their own initiative) conduct series of programs in which attention is paid to national adoption and the emphasis is on the importance of this process for the foster parents as well as to the state in general. As social partners, all the components of the process constitute a system of state guardianship of orphans. The presence of

„superstructure” – Department of Juvenile attached to the Ministry of Civil Affairs of the PRC – ensures clarity of the system’s each component’s duties, avoiding wastage and misuse of funds, duplication and delegation of functions.

Key words: system of social care, orphans, social partnership.

Відомості про автора

Калашник Любов Сергіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, докторант Інституту Вищої освіти Національної Академії Педагогічних наук України. Основні наукові інтереси зосереджені навколо педагогіки Китаю, соціальної політики та системи соціального піклування про дітей-сиріт в КНР, діяльності ВНЗ КНР.

Стаття надійшла до редакції 25.11.2013 р.

Прийнято до друку 27.12.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф, Євдокимова В.І